

ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต

Problems and obstacles for protection of the informant on corruption¹

วีรศักดิ์ พลาทิวานนท์*

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาถึงความหมาย สาเหตุ และรูปแบบของการทุจริต รวมถึงอุปสรรคในการดำเนินคดีทุจริต 2) เพื่อศึกษาถึงบทบาท หน้าที่ และกฎหมายในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในคดีทุจริต 3) เพื่อศึกษาถึงมาตรการการให้ความคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลในต่างประเทศ เพื่อนำมาพิจารณาและปรับใช้ในการวางมาตรการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลของประเทศไทย 4) เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างของระหว่างพยานกับผู้ให้ข้อมูลและมาตรการในการคุ้มครองพยานกับมาตรการในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล 5) เพื่อแสวงหาแนวทางในการวางมาตรการในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลแก่รัฐในคดีทุจริต ตลอดจนจัดทำข้อเสนอแนะเชิงกฎหมายเพื่อให้มีการนำข้อเสนอแนะนี้ไปพิจารณาดำเนินการวางมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลแก่รัฐในคดีทุจริตต่อไป ผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทสำคัญในการรักษาประโยชน์สาธารณะเพราะเป็นผู้เปิดเผยข้อมูลจริงที่ตนได้พบเห็นให้ปรากฏต่อหน้าสาธารณชน อันเป็นจุดเริ่มต้นในการดูแลรักษาประโยชน์สาธารณะให้คงอยู่ต่อไป การให้ข้อมูลเป็นการเปิดเผยผู้กระทำผิดมิชอบผู้ให้ข้อมูลจึงตกเป็นเป้าหมายถูกกระทำการโต้ตอบจากผู้เสียหายประโยชน์โดยผู้ให้ข้อมูลอาจถูก

โต้ตอบจากการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ และทรัพย์สิน เป็นต้น ดังนั้นรัฐจึงมีความจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องกำหนดมาตรการการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลแก่รัฐเพื่อส่งเสริมให้เกิดการให้ข้อมูลอย่างกว้างขวางโดยไม่เกรงกลัวต่ออันตรายที่อาจเกิดจากการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะนั้น

ผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะให้มีมาตรการทางกฎหมายที่ให้การคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลหลังจากสิ้นสุดคดีเนื่องจากผู้ให้ข้อมูลอาจไม่ได้รับความปลอดภัยควรหามาตรการดูแลผู้ให้ข้อมูลไปตลอดเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลเพื่อความมั่นใจตลอดจนการกำหนดหลักเกณฑ์การชดเชยความเสียหายอันเกิดแก่ผู้ให้ข้อมูลแก่รัฐเพื่อให้เกิดความชัดเจนในระบบกฎหมายไทยและส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำที่

ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การกระทำที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่รัฐ การกระทำที่เป็นอันตรายต่อสุขอนามัยและความปลอดภัยต่อสาธารณะ รวมทั้งการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมในสังคมไทย

คำสำคัญ : การคุ้มครอง, ผู้ให้ข้อมูล

¹ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิตมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ปีการศึกษา 2558

*นักศึกษากฎหมายนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Abstract

The research of problems and obstacles for protection of the informant on corruption; the objectives include 1) to study the meaning, causes and forms of corruption, 2) to study the role, duty and the authority of the law government agencies which related to action on corruption, 3) to study the measures for protection of the informant on abroad, it be considered and applied to the protection the informant of Thailand, 4) to study the difference between the witness and the information, and measures to protect witnesses against measures for protection of the informant, 5) to find ways in lay down measures for protection of the information to the state on corruption. As well as, recommendations are made in the law in order to bring this recommend to consider the implementation of legal measures for protection of the information to the government on corruption. The informant plays an important role in treatment of public benefits because of they are disclose the fact that they have seen to appear in public as a starting point for the keeping of public benefits to persists. Giving information reveals offenders, therefore, they are targeted by who lost benefits and interacting of the action may be causing damage to live, body, liberty and property, etc. Thus, the state is necessary to define measures for protection of the informant to the state. To encourage giving extensive information which without fear of harms that may result from the disclosure of public benefits.

The suggestion of result is the legal measures to ensure for protection of the informant after the end of the lawsuit because the information may not be safe. It should be taking care of the informant for the safety of life and property and the public should be informed about the measures to protect of the informant by the state. As well as the determining criteria for compensation for damages caused the informant to the state; it should be clear in the legal system of Thailand. In addition, encourage the disclosure of information about the actions that are unlawful, inappropriate actions of state officials, actions are harmful to the health and safety of the public and including action that harm for the environment in society of Thailand.

Keywords : protection, informant

บทนำ

ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าปัญหาเรื่องการคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญลำดับต้นที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยตรง ปัญหาคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมีมาช้านานและมีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าดัชนีวัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2538 ถึง พ.ศ. 2556 พบว่า ค่าดัชนีวัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันยังอยู่ในระดับต่ำ คือ ระดับคะแนนอยู่ระหว่าง 27 ถึง 37 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าดัชนียังไม่ถึงครึ่ง จากตัวเลขดังกล่าวเป็นเครื่องชี้วัดให้เห็นว่าประเทศไทยยังคงมีปัญหาคอร์รัปชันอยู่ในระดับสูงและมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น รูปแบบการทุจริตที่ส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค หรือระดับ

ประเทศ ผู้กระทำผิดมักจะเป็นผู้มีอำนาจมีอิทธิพล และความซ้ำซ้อนในการหาช่องทางในการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์จากรัฐ โดยเฉพาะการทุจริตเชิงนโยบายที่มีความซับซ้อนในกระบวนการทุจริตไม่มีการทิ้งร่องรอยหลักฐานในการกระทำผิด และไม่มีผู้รู้เห็น นอกจากกลุ่มผู้รับประโยชน์อันมิชอบจากการกระทำผิด ทำให้กระบวนการยุติธรรมเกิดอุปสรรคในการแสวงหาพยานหลักฐานในการดำเนินคดีได้ และถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีผลการพิจารณาคดีที่ลงโทษผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในความผิดเกี่ยวกับการทุจริตอยู่บ้าง แต่ในข้อเท็จจริงที่ปรากฏแก่สังคม ยังมีโครงการสาธารณะระดับชาติอีกหลายโครงการที่มีประเด็นเกี่ยวกับการทุจริต ซึ่งยังไม่มีเมื่อนำขึ้นสู่กระบวนการยุติธรรม แต่กลับเป็นเพียงกระทุ้งทางการเมืองที่ถกเถียงกันในสมานติบัญญัติและจบลงด้วยการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล นอกจากนี้ที่มาของการกล่าวถึงประเด็นการทุจริตในโครงการต่างๆ มักมีจุดเริ่มต้นจากสื่อมวลชน ที่นำเสนอประเด็นความเสียหายความบกพร่อง หรือความล่าช้าของโครงการระดับชาติต่างๆ จนนำไปสู่ข้อวิพากษ์วิจารณ์ถึงสัญญาระหว่างรัฐกับเอกชน ผู้ประมูลโครงการ และพาดพิงไปถึงประเด็นการทุจริตซึ่งไม่มีพยานหลักฐานที่ชัดเจนเพียงพอจะนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

ด้วยเหตุที่การกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริตมีลักษณะเฉพาะที่สร้างปัญหาในการปราบปราม ยิ่งทำให้การดำเนินการกับผู้กระทำผิดกระทำได้อย่างขึ้น ปัญหาอันเกิดจากลักษณะเฉพาะการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริต โดยเฉพาะการทุจริตซึ่งเกี่ยวข้องกับนักการเมือง กล่าวคือ ปัญหาในขั้นตอนการตรวจพบความผิดเกี่ยวกับการทุจริต การทุจริตเป็นการกระทำความผิดโดยมีองค์ประกอบที่เป็นผู้กระทำตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป โดยมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะการทุจริตในโครงการสาธารณะหรือโครงการระดับชาติที่มีงบประมาณจำนวนมาก เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องมักเริ่มต้นตั้งแต่ผู้ดำรง

ตำแหน่งทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลโครงการ จนถึงเจ้าหน้าที่รัฐในระดับผู้บริหาร กระทรวง กรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติและอำนวยการด้านบริหารจัดการโครงการ สำหรับผู้กระทำความผิดอีกฝ่ายหนึ่งมักได้แก่ฝ่ายเอกชนที่เป็นผู้ได้รับการกำหนดให้ดำเนินโครงการของรัฐ หรือผู้ที่ได้รับการกำหนดให้เป็นผู้ดำเนินการโครงการของรัฐ เนื่องมาจากการเจรจาแบ่งสรรผลประโยชน์หรือเสนอประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นเงิน หรือทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่จูงใจเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องให้อำนวยความสะดวก หรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้ฝ่ายเอกชนนั้น ได้เป็นผู้ที่ได้รับคัดเลือกให้จัดทำโครงการของรัฐ การเริ่มต้นกระบวนการทุจริตคอร์รัปชันในโครงการสาธารณะอาจเริ่มจากฝ่ายเอกชนเป็นผู้เสนอประโยชน์ให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ หรืออาจเริ่มจากฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐส่งสัญญาอนุญาตให้ฝ่ายเอกชนที่สนใจหรือต้องการเสนอตนเข้าคัดเลือกเป็นผู้ติดต่อเพื่อเสนอผลประโยชน์ หรือในบางกรณี อาจเริ่มด้วยการติดต่อสร้างความสัมพันธ์กันอยู่ก่อนระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับสูง กับภาคเอกชนที่เป็นเครือญาติ หรือผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดทางธุรกิจ โดยเริ่มด้วยการวางแผนจัดตั้งข้อเสนอโครงการสาธารณะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อเป็นหนทางในการได้มาซึ่งผลประโยชน์จากงบประมาณรัฐจำนวนมาก ซึ่งมีการวางแผนงาน ดำเนินการติดต่อและคัดเลือกบริษัทคู่ค้า หรือบริษัทที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดอื่นๆ ที่ผลิตหรือหาวัตถุดิบหรือวัสดุที่มีคุณภาพต่ำหรือคุณภาพระดับกลาง ติดต่อบริษัทกับผู้เกี่ยวข้องที่พร้อมดำเนินการเมื่อประมูลโครงการได้ และเมื่อเตรียมความพร้อมเรียบร้อยแล้ว จึงเสนอโครงการเข้าสู่คณะรัฐมนตรี โดยนำเสนอถึงข้อดีและประโยชน์ของโครงการดังกล่าว ซึ่งหากฝ่ายบริหารเห็นชอบก็จะเข้าสู่กระบวนการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำโครงการในที่สุด และเมื่อถึงขั้นตอนที่เปิดให้เอกชนเข้าประมูลหรือเสนอแผนงานเพื่อเข้าคัดเลือกเป็นผู้ดำเนินการ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เป็น ผู้ร่วมกระทำผิดก็จะเสนอข้อ

กำหนดคุณสมบัติเพื่อให้เอื้อประโยชน์กับพวกพ้องที่ตนได้ติดต่อกันแล้วร่วมกันไว้ จนในที่สุดผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในกระบวนการอาชญากรรมร่วมกันเพื่ออำนวยความสะดวกให้บริษัทที่ร่วมกระทำผิดสามารถได้รับคัดเลือกเป็นผู้ดำเนินโครงการ และในการจัดทำโครงการดังกล่าวย่อมต้องแบ่งเงินงบประมาณส่วนใหญ่เพื่อแบ่งให้กับเจ้าหน้าที่รัฐทุกระดับที่เกี่ยวข้อง และเป็นผลกำไรของบริษัทที่ดำเนินการด้วย ซึ่งท้ายที่สุดก็ส่งผลให้คุณภาพวัสดุหรือคุณภาพของผลงานโครงการต่างๆ มีระดับต่ำ และทำให้เกิดปัญหาที่รัฐบาลต้องตามแก้ไขปัญหานี้ภายหลัง โดยใช้งบประมาณแผ่นดินจากส่วนอื่นมาเป็นงบที่แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากการทุจริต ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการทุจริตในระดับต่ำลงมาและบริษัทเอกชนที่ดำเนินโครงการ ก็จะได้ผลกำไรอันเป็นเงินงบประมาณของรัฐ สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การทุจริตยังคงมีอยู่ เนื่องมาจากขาดผู้ที่ให้ข้อมูล เบาะแสเกี่ยวกับการทุจริตนั้น เพราะคดีทุจริตในภาครัฐมีลักษณะเป็นอาชญากรรมซ่อนเร้น (Hidden Crime) ซึ่งแตกต่างจากคดีอาญาทั่วไปที่จะมีผู้เสียหายจากการกระทำผิดมาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อเจ้าพนักงาน เพื่อให้มีการดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำผิด แต่การทุจริตคอร์รัปชันมักเป็นเรื่องรู้เห็นกันเฉพาะผู้ให้และผู้รับ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนำเรื่องดังกล่าวออกมาเปิดเผยหรือร้องทุกข์กล่าวโทษต่อเจ้าพนักงาน เพราะจะทำให้ตนเองได้รับความเดือดร้อนเสียหายไปด้วย โดยเฉพาะพยานบุคคลเมื่อมีความสำคัญในคดีมากเท่าไร ก็มีโอกาสมากขึ้นที่จะถูกข่มขู่ คุกคาม หรือประทุษร้ายมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้กระทำผิดต้องการขจัดผู้รู้เห็นเหตุการณ์ที่อาจพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำผิดนั้นได้ หรือไม่ก็ทำให้พยานเกิดความเกรงกลัวจนกลับคำให้การของตน จากที่กล่าวมา จะพบว่าประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลในคดีทุจริตของประเทศไทยนั้น สามารถแยกได้เป็น 2 ประเด็น คือ

1. ประเด็นปัญหาด้านข้อเท็จจริง

1.1 คดีทุจริตส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพล หรือผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานในระดับสูง ทำให้ผู้ที่ทราบเบาะแส หรือข้อมูลมักไม่กล้าเปิดเผย หรือแจ้งความเพื่อให้มีการดำเนินคดี

1.2 การดำเนินการในคดีทุจริต มักจะหาหลักฐานในการกระทำผิดค่อนข้างยาก เนื่องจากผู้กระทำการทุจริต มักรู้ช่องทาง หรือช่องโหว่ในการดำเนินการต่างๆ ที่เอื้ออำนวยให้กระทำการทุจริตได้

1.3 การตรวจพบการทุจริต มักจะตรวจพบได้ช้า เพราะบางครั้งการทุจริตนั้น ไม่ส่งผลหรืออาจจะส่งผลกระทบต่อส่วนรวมที่ละน้อย

2. ประเด็นปัญหาด้านกฎหมาย

2.1 ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติโดยตรงเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลแก่รัฐในคดีทุจริต คงมีเพียงแต่หลักการกว้างๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้บุคคลแจ้งเบาะแสด้วยการให้เงินรางวัลสินบน เช่น ระเบียบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตอบแทนผู้ทำคุณงามความดีในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2443 มุ่งเน้นการกำหนดเงินสินบนในการชี้ช่อง แจ้งเบาะแส

2.2 กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองบุคคลที่ใกล้เคียงที่สุด ก็คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546 แต่ก็เป็นการคุ้มครองพยาน คือ จะต้องได้เข้ามาเป็นพยานในคดีอาญาแล้วเท่านั้น แต่ไม่ได้ให้ความคุ้มครองแก่บุคคลในชั้นก่อนการเข้ามาเป็นพยานในคดีอาญา

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อหาแนวทางในการวางมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลในคดีทุจริตที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความหมาย สาเหตุ และรูปแบบของการทุจริต รวมถึงอุปสรรคในการดำเนินคดีทุจริต
2. เพื่อศึกษาถึงบทบาท หน้าที่ และกฎหมายในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในคดีทุจริต
3. เพื่อศึกษาถึงมาตรการการให้ความคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลในต่างประเทศ เพื่อนำมาพิจารณาและปรับใช้ในการวางมาตรการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลของประเทศไทย
4. เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างของระหว่าพยานกับผู้ให้ข้อมูล และมาตรการในการคุ้มครองพยานกับมาตรการในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล
5. เพื่อแสวงหาแนวทางในการวางมาตรการในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลแก่รัฐในคดีทุจริต ตลอดจนจัดทำข้อเสนอแนะในเชิงกฎหมายเพื่อให้มีการนำข้อเสนอแนะนี้ไปพิจารณาดำเนินการวางมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลแก่รัฐในคดีทุจริตต่อไป

สมมติฐานการวิจัย

ปัญหาและอุปสรรคของการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต หลักการที่สำคัญคือ หลักเกณฑ์ของกฎหมายว่าด้วยการเปิดเผยข้อมูลหรือกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลไม่ชัดเจน มีการใช้อำนาจรัฐโดยมิชอบ อันเป็นปัญหาในการบริหารราชการแผ่นดิน รูปแบบการให้ข้อมูลและกระบวนการการกำหนดหลักเกณฑ์ระหว่างการเป็นผู้ให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ชัดเจน ผู้ให้ข้อมูลไม่มีความรู้ ความเข้าใจเพียงพอ ต่อการเป็นผู้ให้ข้อมูล ขาดการประชาสัมพันธ์ ทำการดูแลรับผิดชอบต่อผู้ให้ข้อมูลไม่ดีพอเกิดความไม่ปลอดภัย และความไม่มั่นใจในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้ให้ข้อมูล ควรมีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การศึกษาวิจัยสนามประกอบการวิจัยเอกสารและในส่วนที่เป็นการวิจัยภาคสนาม ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือทางวิชาการ บทความวิทยานิพนธ์ งานวิจัย และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
2. นำข้อมูลและแนวคิดที่รวบรวมได้จากการทบทวนวรรณกรรมมาสรุปเพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาของการศึกษา
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ปรับปรุง แก้ไขภาษาและคำถามให้กระชับ ชัดเจน เข้าใจง่ายสำหรับผู้ตอบ

4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยทดลองเก็บจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วจึงนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของกฎหมายคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลในคดีทุจริตการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลมีความสำคัญเพราะบุคคลที่รู้ได้เห็นการกระทำผิดอันเกิดจากการใช้อำนาจรัฐโดยมิชอบบุคคลเหล่านั้นได้รับการโต้ตอบก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ และทรัพย์สินได้จึงต้องมีมาตรการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลโดยกำหนดเงื่อนไขสำคัญให้รัฐพิจารณาต่อไป

2. กฎหมายคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริตในปัจจุบันสามารถคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลให้ได้รับความปลอดภัยได้ไม่เพียงพอทำให้ผู้ให้ข้อมูลไม่ประสงค์ที่จะให้ข้อมูลแก่รัฐเนื่องจากกลัวเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน

3. กฎหมายที่ใช้ในปัจจุบันในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลในคดีที่มีความผิดทางอาญา และมีความผิดในการทุจริตตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ยังไม่มีความปลอดภัยต่อผู้ให้ข้อมูลเท่าที่ควร ควรปรับแก้ กรณีการคุ้มครอง ให้มีมาตรการที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์มากกว่านี้ และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงมาตรการการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล

4. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2554 ควรชัดเจนเพื่อการปฏิบัติตามกฎหมายให้เป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง

5. ระเบียบคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการคุ้มครองช่วยเหลือพยาน พ.ศ. 2554 ควรมีการเสนอคำตอบแทนผู้ให้ข้อมูลเพื่อเป็นแรงจูงใจมากกว่านี้ และควรเก็บข้อมูลให้เป็นความลับที่สุดเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ให้ข้อมูล

ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลในคดีทุจริต

1. หลักการและแนวคิดทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต ควรมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง เข้าใจความเป็นมนุษย์ให้มากกว่านี้ ที่สำคัญมาตรการทางกฎหมายต้องชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

2. การกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต ควรเพิ่มความมั่นใจแก่ผู้ให้ข้อมูลว่าจะได้รับความปลอดภัย ทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกมีความสำคัญต่อคดีที่ตนเองเป็นผู้ให้ข้อมูลและควรจัด

สิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ให้ข้อมูล และควรมีหน่วยงานเฉพาะด้านคอยดูแลให้การคุ้มครองตลอดเวลา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรากฎหมายเฉพาะในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลในคดีทุจริต

1. ประเทศไทยควรมีกฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต เนื่องจากเป็นประเทศระดับต้นๆของการเกิดคดีทุจริต การมีกฎหมายเฉพาะเรื่องจะช่วยแก้ไขปัญหาอุปสรรคในประเทศได้เป็นการจัดระบบการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลให้มีมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น

2. กฎหมายเฉพาะเพื่อการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต ควรมีรายละเอียดความชัดเจนระหว่างการใช้ข้อมูลและวิธีปฏิบัติเพื่อครอบคลุมถึงความปลอดภัยต่อหน้าที่การงานชีวิตและทรัพย์สินตลอดจนควรมีรางวัลค่าตอบแทนแก่ผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต

1. การมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้คุ้มครองผู้ให้ข้อมูลหรือพยานคดีทุจริตส่วนใหญ่แล้วผู้ให้สัมภาษณ์จะยังไม่เคยได้รับหน้าที่เป็นผู้คุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต

2. ปัญหาและอุปสรรคในการทำหน้าที่เป็นผู้คุ้มครองผู้ให้ข้อมูลหรือพยานคดีทุจริตเกิดจากผู้มีอิทธิพลจึงยากแก่การปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติแต่ไม่ตรงตามกฎหมายที่กำหนดไว้ และผู้บังคับบัญชาอาจมีคำสั่งไม่ชัดเจนเกิดการปัญหาและอุปสรรคในการทำหน้าที่คุ้มครองผู้ให้ข้อมูล

3. กฎหมายที่บังคับใช้ในปัจจุบันเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลในคดีทุจริตเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการคุ้มครองเนื่องจากงบประมาณค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลมีน้อยไม่เพียงพอและยังขาดความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติหน้าที่กฎหมายที่บังคับใช้ไม่เด็ดขาดทำให้การดำเนินการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลไม่ชัดเจน

การอภิปรายผล

การให้ข้อมูลเป็นหลักการที่สำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดิน เพราะผู้ให้ข้อมูลถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นการเปิดเผยข้อมูลให้ปรากฏในสังคม ส่งผลให้กลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้เกิดการขับเคลื่อนเพื่อค้นหาความจริงให้ปรากฏต่อไปสำหรับการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริตพบว่าปัญหาและอุปสรรคจะเกิดจากมาตรการทางกฎหมายที่ไม่ชัดเจนเมื่อพิจารณามาตรการการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลอาจไม่ได้รับพิจารณาด้วยความเป็นธรรมเพราะผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นผู้พิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์เป็นผู้มีส่วนได้เสียในเรื่องนั้นเสียเอง การกำหนดกระบวนการให้ความคุ้มครองควรเหมาะสมที่ทางส่วนราชการจะนำไปถือปฏิบัติการจัดตั้งคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมเพื่อดูแลรับผิดชอบระบบคุณธรรมโดยทำหน้าที่ดูแลให้ความคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลโดยเฉพาะเจาะจงเพื่อให้เกิดความมั่นใจในความปลอดภัยของชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของผู้ให้ข้อมูล โดยอาจจะกำหนดมาตรการการให้ค่าตอบแทน รางวัล แก่ผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต คอยอำนวยความสะดวก เพื่อเป็นมาตรการสนับสนุนจูงใจให้มีการให้ข้อมูลอย่างกว้างขวางในสังคมต่อไป เช่น การชดเชยความเสียหายแก่ผู้ให้ข้อมูลเป็นหลักการที่เป็นไปเพื่อการเยียวยาความเสียหายที่ผู้ให้ข้อมูลได้รับเพราะเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว คือ การให้สิทธิผู้ให้ข้อมูลเรียกร้องค่าเสียหายในเชิงลงโทษได้ตามกฎหมายอื่นโดยมีข้อพิจารณาจากพื้นฐานของนโยบายสาธารณะ และประโยชน์ของสังคมและส่วนรวม อันเป็นค่าเสียหายที่กำหนดขึ้นเพื่อการลงโทษผู้กระทำละเมิด และเพื่อป้องปรามมิให้เกิดการกระทำเช่นนี้อีก

ข้อเสนอแนะ

1. ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล กำหนดแนวทางการให้ความคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล กำหนดกฎเกณฑ์และดูแลการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการให้ข้อมูลแก่รัฐ

2. กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐต่างๆ เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่รับข้อมูลตามอำนาจหน้าที่อันอยู่ในความรับผิดชอบของตน โดยถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การให้ข้อมูลแก่รัฐที่คณะกรรมการกำหนด

3. กำหนดกระบวนการเปิดเผยข้อมูลให้ชัดเจน รายละเอียดข้อเท็จจริงที่นำมาเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงและเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลแก่รัฐนั่นเอง

4. การเยียวยาความเสียหายของผู้ให้ข้อมูลแก่รัฐ ควรกำหนดสิทธิการเรียกค่าเสียหายจากการกระทำละเมิดในเชิงลงโทษได้มีฐานในการคำนวณที่ชัดเจนเหมือนพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 คือให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการโต้ตอบจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นตามที่ศาลเห็นสมควร

5. ควรกำหนดหลักเกณฑ์การให้ข้อมูลไว้เป็นการเฉพาะตามระบบการบริหารงานบุคคลที่มีอยู่แล้ว ใช้บังคับครอบคลุมถึงเจ้าหน้าที่รัฐประเภทอื่นด้วย

6. ควรให้มีมาตรการทางกฎหมายที่ทำให้การคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลหลังจากสิ้นสุดคดีเนื่องจากผู้ให้ข้อมูลอาจไม่ได้รับความปลอดภัยควรหามาตรการดูแลผู้ให้ข้อมูลไปตลอดเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

7. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลเพื่อความมั่นใจเพื่อให้เกิดความชัดเจนในระบบกฎหมายไทยและส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การกระทำที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่รัฐ การกระทำที่เป็นอันตรายต่อสุชนามัยและความปลอดภัยต่อสาธารณะ รวมทั้งการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมในสังคมไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- บรรเจิด สิงคะเนติ. **หลักกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมฝ่ายปกครอง**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2548.
- โกคิน พลกุล และชาญชัย แสวงศักดิ์. **หลักกฎหมายมหาชนเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2547.
- วรพจน์ วิศวพิชญ์. **หลักพื้นฐานของกฎหมายปกครอง**. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.
- โสภิตา วีระกุลเทวัญ และคณะ. **วีรชนต้านคอร์รัปชัน 5 กรณีศึกษาของผู้ที่ชีวิตเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ส่วนรวม**. กรุงเทพมหานคร: ปาปรัสส์ พับลิเคชัน, 2548.
- อุกฤษ มงคลนาวิน และคณะ. **ปัญหากฎหมายสำหรับประชาชนเกี่ยวกับการร้องทุกข์**. กรุงเทพมหานคร: เอส แอนด์ พี พรินท์, 2540.
- อุดม รัฐอมฤต. **รายงานวิจัยเรื่อง การแก้ไขปัญหาการทุจริตในระบบการเมืองและวงราชการไทย**. กรุงเทพมหานคร: กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2544.
- สาวตรี สุขศรี. การคุ้มครองปลอดภัยของพยานในคดีอาญา, วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 31 ฉบับที่ 3 (กันยายน 2547), :105-111.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546
- พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551
- ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยมาตรการการคุ้มครองเบื้องต้นตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2554
- ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการคุ้มครองช่วยเหลือพยาน พ.ศ. 2554
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554